

Stan zdrowia jamy ustnej oraz świadomość w zakresie profilaktyki chorób jamy ustnej u dzieci i młodzieży z krakowskich szkół i domów dziecka

Awareness in the area of oral health prophylaxis and condition of oral cavity among children and youths from cracovian schools and orphanages

¹Zakład Stomatologii Zintegrowanej, Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum, Kraków

Kierownik Zakładu prof. dr hab. n. med. Jolanta Pytko-Polończyk

²Koło Naukowe przy Zakładzie Stomatologii Zintegrowanej, Instytut Stomatologii, Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum, Kraków

Opiekun Koła Naukowego: dr n. med. Katarzyna Szczeklik

STRESZCZENIE

Wstęp. Domy dziecka to miejsca charakteryzujące się brakiem opieki rodzicielskiej oraz mniejszą uwagą poświęcaną dzieciom, które znajdują się w niezwykle trudnej sytuacji życiowej. Okoliczności te wpływają pośrednio niekorzystnie na stan zdrowia jamy ustnej i wiążą się z trudniejszym dostępem do informacji dotyczących zasad higieny jamy ustnej czy prawidłowych nawyków żywieniowych. Dane z piśmiennictwa wskazują, że mimo dobrej opieki medycznej zapewnianej podopiecznym placówek opiekuńczo-wychowawczych, dzieci te odznaczają się wysoką intensywnością próchnicy i niezadawalającym poziomem higieny jamy ustnej.

Cel pracy. Ocena stanu wiedzy dzieci i młodzieży z małopolskich przedszkoli, szkół i domów dziecka w zakresie higieny i profilaktyki chorób jamy ustnej z jednoczesną oceną stanu zdrowia jamy ustnej.

Materiał i metoda. Badaniem objęto 119 dzieci z ośrodków wychowawczych oraz 62 osoby niebędące wychowankami domów dziecka (grupa kontrolna). Spośród dzieci wyodrębniono grupy z uzębieniem mieszanym i stałym. Uczestnicy projektu odpowiadali na pytania ankietowe dotyczące sposobów dbania o higienę jamy ustnej oraz ich wiedzy w tym zakresie. Następnie przeprowadzono badanie przedmiotowe z zastosowaniem jednorazowych zestawów diagnostycznych według ogólnie przyjętych zasad oraz oznaczono u każdego z pacjentów wartość liczby PUW/puw oraz API. Ostatnim etapem był instruktaż higieny jamy ustnej oraz przekazanie zaleceń higienicznych i dietetycznych w zależności od indywidualnych potrzeb badanych. Analizę statystyczną wykonano w programie R, za poziom istotności statystycznej przyjęto $p \leq 0,05$. Projekt posiada zgodę KBET UJ.

Wyniki. Dane uzyskane z ankiet wskazały, iż ze stwierdzeniem, że należy dbać o zęby mleczne, nie zgodziło się 26,3% wychowanków domów dziecka w stosunku do 2,4% z grupy kontrolnej ($p = 0,003$). Nitkowanie zębów częściej stosowały osoby z grupy kontrolnej (22%) niż badanej (6,3%) przy $p = 0,018\%$. Podobna zależność występuje w kwestii profesjonalnej higienizacji w gabinecie stomatologicznym (46,3% do 15,8%; $p < 0,001$). Używanie szczoteczki elektrycznej częściej deklarowały osoby niebędące podopiecznymi ośrodków wychowawczych (48,8% do 8,5%; $p < 0,001$). Z opinią, że ruchy wykonywane podczas mycia zębów nie mają znaczenia zgodziło się 19,1% osób z grupy badanej i 2,4% osób z grupy kontrolnej ($p = 0,022$). Osoby będące wychowankami domów dziecka, posiadające uzębienie mieszane, rzadziej niż osoby z grupy kontrolnej uważały, że spożywane pokarmy mają wpływ na stan ich zębów ($p = 0,012$). Wartości liczby PUW były wyższe wśród dzieci z domów dziecka niż wśród dzieci niebędących podopiecznymi tych placówek (średnie odpowiednio 7,1 i 4,2). Wartości liczby puw prezentowały odwrotną zależność (2,3 i 2,5). Różnice pomiędzy grupami były istotne statystycznie. Żadna z osób z grupy badanej z uzębieniem stałym nie uzyskała liczby PUW równej 0. W uzębieniu stałym badanych osób występowały zależności dotyczące U i W – wartości większe niż 0 pojawiały się częściej u wychowanków domów dziecka. Podobnych korelacji nie stwierdzono dla wartości P. Wśród podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych częściej występowały wyższe wartości wskaźnika API niż w grupie kontrolnej ($p < 0,001$). Mimo powyższych wyników, wskazujących na bardziej zaawansowany przebieg choroby próchnicowej oraz gorszy poziom higieny jamy ustnej wśród grupy badanej, znalazł się w niej wysoki odsetek osób deklarujących większą dbałość o higienę niż w grupie kontrolnej (66,3%).

Wnioski. Pomimo istnienia programów profilaktycznych, dedykowanych wychowankom domów dziecka, ich świadomość i zdrowie jamy ustnej są nadal niezadawalające i statystycznie gorsze w stosunku do badanych z grupy kontrolnej. Wskazane jest dodatkowe motywowanie dzieci przez ich opiekunów celem poprawy higieny jamy ustnej oraz wzbogacenie programów profilaktycznych o wizytę stomatologa i okresowe przeglądy dentystyczne.